

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ШКОЛЯРІВ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
"05" вересня № 5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
"10" вересня № 168/2. 1-06

**Навчальна програма з позашкільної освіти
науково-технічного напрямку
гуртка учнівського самоврядування
"Дизайн мислення"**

Основний рівень, 1 рік навчання

Автор:

Попович Наталія Вікторівна — завідувач організаційно-масового відділу Тернопільського обласного комунального центру науково-технічної творчості школярів та учнівської молоді.

Рецензенти:

Хома Світозара Олегівна — завідувач Центру виховної роботи, захисту прав дитини та громадянської освіти Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти.

Кривокульська Наталія Степанівна — завідувач методичного відділу Тернопільського обласного комунального центру науково-технічної творчості школярів та учнівської молоді.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Майбутнє України – за поколінням, що нині в школі опановує уроки життя, якість якого залежить від рівня розвитку життєвої компетенції

Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, сучасний учень повинен володіти певними якостями і уміннями: мати досвід пізнання самого себе, розуміння інших людей, механізмів і законів, що впливають і на людські відносини, вміти ідентифікувати себе як члена суспільства, громади, групи, точно використовувати набуті знання і вміння в оточуючій його дійсності, бути здатним генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення, творчо мислити, вміти здобувати, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення, бути комунікабельним, володіти навичками спілкування, правильного розуміння бажань, очікувань і вимог інших людей, урахування їх прав, вміти конструктивно розв'язувати конфлікти, вміти долати труднощі та відстоювати свої права, бути готовим до вибору майбутньої професійної діяльності, бережливо ставитись до свого здоров'я, здоров'я інших як найвищої цінності, вміти розробляти власний життєвий проект тощо.

Навчальна програма "Дизайн мислення" реалізується у гуртках науково-технічного напрямку позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів та спрямована на вихованців віком від 9 до 13 років.

В основу програми покладено положення компетентнісного та діяльнісного підходів; положення «Основних орієнтирів виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243).

Програма "Дизайн мислення" за змістом торкається широкого кола питань життєдіяльності підлітків. Оволодіння знаннями, вміннями та навичками у найголовніших сферах людського життя сприятиме освоєнню базових алгоритмів соціальної взаємодії та поведінки, життєво-рольові підготовці підлітків, забезпеченню досвіду, самовизначенню.

Зміст програми пов'язаний із такими освітніми галузями, як "Суспільствознавство", "Охорона довкілля та сталий розвиток", "Здоров'я і фізична культура", "Етика», "Екологія", "Основи психології".

Мета програми - створення умов для соціального становлення, формування соціальної позиції вихованців, розвиток соціально-комунікативного потенціалу особистості вихованців, формування правильної самооцінки та способів ефективної взаємодії в колективі.

Сучасна освіта повинна сприяти становленню особистості як суб'єкта і стратега власного життя, гідного людини. Навчитись жити – значить виробити

свою позицію в житті, свій світогляд, ставлення до себе та інших, діяти відповідно до поставленої перед собою мети. А для цього потрібно визначитись в питанні "Де жити і як жити?", тобто побудувати свій власний індивідуальний спосіб життя, обрати оптимальний режим психологічних та фізичних навантажень, спосіб реакції на проблеми та успіхи;

сприяти розширенню світогляду, формуванню системи цінностей вихованців;

виховувати потребу у дотриманні здорового способу життя, екологічної культури, сприяти профілактиці відхилень у соціальному розвитку і поведінці учнів;

розвивати критичне мислення, здатність відстоювати власну точку зору на суспільні процеси і проблеми;

створити умови для самореалізації вихованців у особистісно і суспільно важливій діяльності.

Навчальна програма передбачає 1 рік навчання (основний рівень): 216 год. на рік; 6 год. на тиждень.

Програму побудовано за роздільною системою, вона включає **6 розділів**. **Розділ "Прагнемо вершин добра"** передбачає наблизити вихованців до дорослого життя з його вічними проблемами добра і зла, справедливості й несправедливості, а також можливість обмінюватися думками, висловлювати судження, розігрувати діалоги тощо. **Розділ "Будьмо ввічливими"** навчає гуртківців основам успішної комунікації, ознайомлює з етичними нормами спілкування з однолітками, батьками та старшими людьми, пояснює залежність зовнішнього вигляду людини від того, як її сприймають оточуючі. У ході вивчення розділу вихованці можуть коментувати різні життєві ситуації та свої вчинки, проводити благодійні акції, створювати оповідання, казки, мультфільми, чи відеоролики. Зміст **розділу "Ми – за здоровий спосіб життя"** спрямований на усвідомлення гуртківцями необхідності дотримання здорового способу життя, профілактику вживання психоактивних речовин, агресивної поведінки тощо. **Розділ "Бережемо світ навколо нас"** надає можливість вихованцям більш глибоко усвідомити надзвичайну актуальність розумного ставлення до довкілля, необхідність жити у гармонії з природним середовищем.

Розділи "Спілкуємось з відкритими серцями" та "Лідерство в гуртку, як запорука громадської активності" передбачають здобуття вихованцями соціальних знань, що сприятимуть орієнтації у суспільних процесах, а також можливість висловити власну точку зору у ході обговорення, диспуту тощо. Підсумком роботи гуртка є учнівська конференція.

Форми і методи

При проведенні занять широко використовуються такі методи й прийоми, як робота в малих групах, робота в парах, мозковий штурм, рольові ігри, ділові ігри, дискусії. Анкетування, коло ідей, рухливі ігри, розв'язування проблемних і пізнавальних завдань, тренінгові вправи, дебати, інтерв'ю, аналіз документів - джерел, аналіз ситуації, аналіз аргументів "за", і "проти". Методи контролю за отриманими результатами: презентація творчих робіт по завершенню розділів, на учнівській конференції.

Навчання у гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань. Реалізація програми здійснюється через наступні форми роботи: навчально – практичні заняття, тренінги розвитку пізнавальних та комунікативних здібностей, психічних процесів, інтелектуальної сфери учнів із застосуванням форм ділової і сюжетно – рольової гри, аналіз ситуацій, бесіди, дискусії і практикуми.

Навчальна програма передбачає один рік навчання: 216 години, 6 години на тиждень.

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення до змісту програми та розподілу годин за темами, зважаючи на особливості контингенту учнів, їхні інтереси тощо.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступне заняття.	3		3
	Розділ 1. Прагнемо вершин добра.	25	26	51
1.1.	Мій темперамент. Мої емоції та почуття.	3	3	6
1.2.	Мій характер та мої можливості.	3	3	6
1.3.	Як розрізняють добро і зло. Як наші вчинки впливають на наше життя.	3	3	6
1.4.	У чому цінність життя. Що таке моральні цінності. Коли нам буває соромно.	2	4	6
1.5.	Що означає бути вихованим та справедливим. Що таке етикет.	5	4	9
1.6.	З чого починається дружба. Як досягти поваги в колективі.	4	5	9
1.7.	Як відрізняється моральний ідеал від кумира.	2	1	3
1.8.	Яке значення для людини має сім'я.	3	3	6
	Розділ 2. Будьмо ввічливими	27	21	48
2.1.	Як досягнути успіху в спілкуванні. Спілкуємося – бо це здорово!	6	6	12
2.2.	Як спілкуватися, долаючи відстані. Конфлікт! Який я у конфлікті? Як діяти у конфліктній ситуації.	6	6	12
2.3.	Що означає бути вдягненим доречно. Стилi одягу. Дрес-код.	3	3	6
2.4.	Ділове спілкування. Засоби ефективного спілкування.	3	3	6
2.5.	Що таке імідж? Імідж сучасного лідера.	4	2	6
2.6.	Ефективний тайм менеджмент (продуктивне керування).	2	1	3
2.7.	Стилi керівництва сучасного лідера.	3	0	3
	Розділ 3. Ми – за здоровий спосіб життя	19	14	33
3.1.	Складові здорового способу життя.	5	4	9
3.2.	Харчова цінність продуктів. Режим харчування.	3	3	6

3.3.	Як стають курцями. Держава на захисті здоров'я . Як розпізнати рекламні хитрощі.	3	3	6
3.4.	"Наркоманія - дорога в безодню".	2	1	3
3.5.	Вживання алкоголю: міфи та реальність.	2	1	3
3.6.	"Життя у мережі" (Інтернет-залежність та залежність від соціальних мереж).	4	2	6
	Розділ 4. Бережемо світ навколо нас	24	21	45
4.1.	Якими є моральні правила відносин між людиною і довкіллям.	3	3	6
4.2.	Компоненти довкілля. Зовнішні загрози.	2	4	6
4.3.	Вода. Вода – джерело життя. Хімічні речовини, що забруднюють воду.	6	3	9
4.4.	Повітря. Якість повітря. У майбутнє на велосипеді.	3	3	6
4.5.	Суспільство споживання. Здоров'я та довкілля. Наша земля в майбутньому.	4	2	6
4.6.	Відходи. Утилізація відходів.	3	3	6
4.7.	Екологічний проект: "Збережемо природу для майбутніх поколінь".	3	3	6
	Розділ 5. Спілкуємось з відкритими серцями	3	3	6
5.1.	Що означає бути моральною людиною. Якими є моральні норми українського народу.	1	2	3
5.2.	Що означає поважати інших. У чому виявляється милосердя.	2	1	3
	Розділ 6. Лідерство в гуртку, як запорука громадської активності	18	9	27
6.1.	Мій гурток, моя школа, моя громада.	3	3	6
6.2.	Я і місто: зробимо життя в місті кращим.	3	3	6
6.3.	Від шкільної громади до громади суспільства.	3	3	6
6.4.	Принципи розвитку громади.	3		3
6.5.	Створення ефективних організацій з розвитку громади.	3		3

6.6.	Збереження єдності та здорових взаємин між людьми.	3		3
	Підсумкове заняття.	3		3
	Разом	122	94	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Вступна бесіда. Мета та зміст роботи гуртка. Знайомство з членами клубу. Принципи спільної діяльності. Умови участі у засіданнях клубу. Техніка безпеки під час проведення занять.

Розділ 1. Прагнемо вершин добра (51 год.)

1.1. Мій темперамент. Мої емоції та почуття (6 год.)

Теоретична частина. Поняття про темперамент. Історія розвитку уявлень про темперамент. Учення про типи нервової системи. Типи темпераментів: холеричний, сангвінічний, флегматичний, меланхолічний. Сильні та слабкі сторони кожного типу темпераменту, прояв основних властивостей: активності, продуктивності, збудливості, гальмівної здатності. Поняття про емоції та почуття. Фізіологічні основи емоцій. Види емоційних станів. Вплив емоцій на спілкування.

Практична частина. Виявлення власного типу темпераменту за тестом Айзенка. Визначення особистісного рівня тривожності за методикою Філіпса.

1.2. Мій характер та мої можливості (6 год.)

Теоретична частина. Характер як система найбільш стійких рис особистості. Риси характеру. Фактори, які впливають на формування характеру: фізіологічні особливості, виховання, соціальне середовище, самовиховання. Зв'язок характеру і темпераменту. Співвідношення характеру і особистості. Потреби, інтереси, схильності. Здібності, задатки й індивідуальні відмінності людей. Природа людських здібностей. Розвиток здібностей.

Практична частина. Визначення типу акцентуації характеру за модифікованим опитувальником С. І. Подмазіна. Виявлення комунікативних та організаторських здібностей за методикою КОС – 2.

1.3. Як розрізнити добро і зло. Як наші вчинки впливають на наше життя (6 год.)

Теоретична частина. Коли і чому виникла мораль. Піраміда потреб Маслоу. Що таке духовна краса. У чому виявляється сила людського духу. Що означає бути щасливим.

Практична частина. Прочитати та обговорити оповідання "Я в серці маю те, що не вмирає" про долю української поетеси Лесі Українки. Проект "Історичні портрети" (вихованці поділені на малі групи готують інформацію про історичні постаті, яких можна вважати духовно красивими людьми).

1.4. У чому цінність життя. що таке моральні цінності. Коли нам буває соромно (6 год.)

Теоретична частина. Чому людське життя є найвищою цінністю в сучасному світі. Чому не можна принижувати людську гідність.

Практична частина. Обговорення уривків з нагірної проповіді Ісуса Христа (з Євангелії від Матвія) та з "Повчання Володимира Мономаха".

Заняття з елементами тренінгу:

- Навіщо ми живемо;
- Що означає вислів "марнування часу";
- Аналіз виконаних за останніх три дні планів та задумів;
- Тест на визначення самооцінки.

Обговорення за допомогою "уявного мікрофона" бувальщини про давньогрецького філософа Діогена (у чому він вбачав сенс життя).

1.5. Що означає бути вихованим та справедливим. Що таке етикет (9 год.)

Теоретична частина. Що таке етикет, мораль. Ознайомлення з правилами етикету при спілкуванні, поведінки в громадських місцях та за столом. Як пов'язані етика та духовний світ людини. Як улаштувати свято вдома чи в школі. Як робити і приймати подарунки.

Практична частина. Дискусія "Для чого потрібно вивчати етикет ". Гра "Коло чеснот". Вправа "Малюємо чесноти".

1.6. З чого починається дружба. Як досягти поваги в колективі (9 год.)

Теоретична частина. Кого ми називаємо другом. Що означає вміти дружити і за що ми цінуємо своїх друзів. Що таке товаришування та як стати товариським. Як розрізнити справжній та вигаданий авторитет.

Практична частина. Вправа "Малюємо разом". Прочитати та обговорити уривок з повісті-казки Антуана де Сент-Екзюпері "Маленький принц". Обговорити за допомогою "відкритого мікрофона" вислів "Ми

відповідальні за тих, кого приручаємо". Тест "Чи товариські ви?". Обговорення і аналіз в малих групах наведених конфліктних ситуацій, що сталися з однолітками в школі. Вправа "Країна ідеальних взаємин" (малими групами малюємо карту, на якій відтворюємо шлях до ідеальних дружніх стосунків).

1.7. Як відрізняється моральний ідеал від кумира (3 год.)

Теоретична частина. Що таке ідеал. Чому ми прагнемо до ідеалу. Хто такі ідоли і кумири.

Практична частина. Тест "Чи близький ти до ідеалу". Поділитися на малі групи та опрацювати притчі "Про доброго самаритянина", буддійські притчі "Маєш серце" та "Дерев'яна статуя".

1.8. Яке значення для людини має сім'я (6 год.)

Теоретична частина. Особистісне та соціальне значення любові. Різниця між захопленням та любов'ю. Найважливіші основи шлюбу. Сім'я і батьківство: історія і сучасні тенденції. Відносини батьки - діти.

Практична частина. Дискусія "Любов і сім'я: для чого створюються і чому розпадаються сім'ї". Висловлювання думок вихованців з питання "Як я буду виховувати власних дітей".

Розділ 2. Будьмо ввічливими (54 год.)

2.1. Як досягнути успіху в спілкуванні (12 год.)

Теоретична частина. Стилi спілкування. У чому виявляється вміння користуватися мовним етикетом. Коли спілкування приносить задоволення.

Практична частина. Тренінгові заняття: ділові ігри, аналіз своїх якостей, дій. Психологічні тренінги "Я і мій колектив". Коло порад, перехідний мікрофон та інші.

2.2. Як спілкуватися, долаючи відстані (12 год.)

Теоретична частина. Що можна прочитати у погляді. Вербальна та невербальна комунікація. Коли жести красномовніші за слова. Коли доречно користуватися телефоном.

Практична частина. Тренінгові заняття: вправи "Пантоміма", "Крокодил" та "Передай далі", аналіз своїх якостей, дій. Коло порад, перехідний мікрофон та інші. Майстер-клас "Як оформити листа, надісланого мережею Інтернет".

2.3. Що означає бути вдягненим доречно. Стилi одягу. Дрес-код (6 год.)

Теоретична частина. Що таке мода. Історія моди. Стилi одягу Чому одяг є виявом індивідуальності. Коли одяг – не тільки особиста справа.

Практична частина. Бесіда "Чому одяг є виявом індивідуальності". Висловлювання думок вихованців з питання "Як, по-вашому, має виглядати стильно одягнена людина? Чим вона відрізняється від інших? Чи може вона виглядати неохайно, непривабливо?"

2.4. Ділове спілкування (6 год.)

Теоретична частина. Ділове спілкування. Публічні виступи. Види публічних виступів. Методика їх підготовки і проведення.

Практична частина. Проведення зустрічі з незнайомою групою підлітків. Психологічні тренінги "Я і мій колектив". Коло порад, перехідний мікрофон.

2.5. Що таке імідж? Імідж сучасного лідера (6 год.)

Теоретична частина. Визначення поняття іміджу та його складових. Імідж як процес формування бажаного образу. Механізми самопрезентації особистості. Шляхи формування іміджу за допомогою засобів масової інформації. Іміджологія, PR-компанія. Зовнішній вигляд – "візитна картка особистості". Стилi одягу. Правила телефонних розмов. Психологічний аспект іміджу.

Практична частина. Самопрезентація: відпрацювання навичок формування власного іміджу. Відпрацювання навичок ділового спілкування: етикет та культура поведінки ділової людини.

2.6. Ефективний тайм менеджмент (продуктивне керування час (3 год.)

Теоретична частина. Прийоми та методи ефективного тайм-менеджменту. Типові помилки неефективного використання часу. Роль мотивації у керуванні особистим часом.

Практична частина. Планування особистих цілей, складання ефективного розпорядку дня. "Секрет успіху" - тренінг особистісного росту.

2.7. Стилi керівництва сучасного лідера (3 год.)

Теоретична частина. Що таке індивідуальний стиль керівництва? Авторитарний та демократичний стилі керівництва. Ефективний стиль керівництва. Комформність.

Практична частина. Побудова власного образу "Я" лідера або вироблення моделі сучасного лідерства.

Розділ 3. Ми – за здоровий спосіб життя (33 год.)

3.1. Складові здорового способу життя (9 год.)

Теоретична частина. Поняття "здоров'я", "здоровий спосіб життя". Групи факторів, що впливають на здоров'я (екологічні, спадкові, медичні, спосіб життя). Роль здорового способу життя у досягненні життєвих цілей людини.

Показники фізичного здоров'я людини. Психологічне здоров'я. Духовне здоров'я. Ознаки соціального здоров'я (свідоме ставлення до праці, оволодіння скарбами культури, активне неприйняття звичок, що суперечать нормальному способу життя).

Практична частина. Казка про скріпку. Висловлювання думок учнів. Елементи тренінгу: сценарій фільму про своє майбутнє життя (вправа "Художній фільм").

3.2. Харчова цінність продуктів. Режим харчування (6 год.)

Теоретична частина. Поняття "харчова цінність продуктів". Етикетка харчового продукту. Режим харчування.

Практична частина. Індивідуальне завдання: Скласти власне меню на вихідний день. Вправа "Коло порад"(за допомогою блок-схеми скласти і записати поради для тих, хто часто обідає не вдома).

3.3. Як стають курцями. Держава на захисті здоров'я. Як розпізнати рекламні хитрощі. (6 год.)

Теоретична частина. Паління - з історії питання. Правда про тютюн. Паління і його вплив на організм людини.

Практична частина. Елементи тренінгу: вправа "Міф чи реальність". Притча про тютюн. Обговорення. Створення антиреклами тютюну. Дискусія "Курити чи не курити: ось у чому питання".

3.4. Наркоманія – дорога в безодню (3 год.)

Теоретична частина. Наркоманія, наркотичні речовини. Фізична і психологічна залежність від наркотичних речовин. Відомості з історії питання. Фактори ризику наркотизації (індивідуальні, сімейні, мікросоціальні). Вплив наркотиків на людину і особистість.

Практична частина. Обговорення причин прилучення підлітків до вживання наркотичних речовин. Ознайомлення з моделями "залякування" і "соціального нормування" у профілактиці наркоманії. Тренінгові вправи, програвання ситуацій на тему "Як відмовити у пропозиції спробувати наркотик".

3.5. Вживання алкоголю: міфи і реальність (3 год.)

Теоретична частина. Алкоголь: історія питання. Алкоголізм з точки зору медицини. Факти про алкоголь. Соціальні наслідки зловживання алкоголем. Підлітковий алкоголізм: стадії і ознаки.

Практична частина. Елементи тренінгу: вправи "Вузли", "Міф і реальність", "Наслідки зловживання алкоголем", (розглядаються і обговорюються всі сфери, на які впливає зловживання алкоголем).

Вправа "Мрії та перешкоди". Проблемна бесіда "Причини вживання алкоголю підлітками".

3.6. Життя у мережі (Інтернет-залежність та залежність від соціальних мереж) (6 год.)

Теоретична частина. Комп'ютер та Інтернет як невід'ємна складова життя сучасної людини. Залежність від Інтернету, комп'ютерних ігор, соціальних мереж. "Втеча" від проблем до віртуальної реальності. Феномен кіберсуїциду.

Практична частина. Дискусійний ринг "Позитивне (конструктивне) та негативне (деструктивне) значення комп'ютеру та Інтернету".

Елементи тренінгу: вправа "Ознаки залежності", вправа "Я — супергерой". Бесіда "Що робити, якщо проведення часу за комп'ютером цікавіше, ніж життя?".

Розділ 4. Бережемо світ навколо нас (45 год.)

4.1. Якими є моральні правила відносин між людиною і довкіллям (6 год.)

Теоретична частина. Компоненти довкілля (вода, ґрунт, повітря). Біорозмаїття. Харчова піраміда. Як діяльність людини впливає на природу.

Практична частина. Заняття з елементами тренінгу. Перегляд екологічних відеороликів. Обговорення. Гра "Дилема" (проект "Зелений пакет").

4.2. Компоненти довкілля. Зовнішні загрози (9 год.)

Теоретична частина. Компоненти довкілля. Урбанізація. Діяльність людини і її вплив на довкілля. Проблема утилізації відходів суспільства. Зміна клімату. Руйнування озонового шару.

Практична частина. Перегляд екологічних відеороликів "Номо Chemicus", "Ozzy Ozone", "Воїни моря", "Зміна клімату". Висловлювання думок учнів. Підготовка виставки малюнків "Бережемо природу!" Розробка проекту по збереженню екосистеми рідного міста.

4.3. Вода. Вода – джерело життя. Хімічні речовини, що забруднюють воду (9 год.)

Теоретична частина. Вода-джерело життя. Баланс води на Землі. Якість питної води та її вплив на здоров'я людини. Хімічні речовини, що забруднюють воду. Заходи ,щодо покращення водних ресурсів.

4.4. Повітря. Якість повітря. У майбутнє на велосипеді (6 год.)

Теоретична частина. Повітря. Викиди забруднюючих речовин у атмосферу. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини. У майбутнє на велосипеді.

4.5. Суспільство споживання. Здоров'я та довкілля. Наша земля в майбутньому (6 год.)

Теоретична частина. Культура споживання (вибір, упаковка, реклама). Небезпека навколо. Енергетика. Як зберегти тепло. Чорнобиль. Абетка розуміння. Права громадян.

Практична частина. Заняття з елементами тренінгу. Перегляд екологічних відеороликів. Ігри "Доміно" та "Спільні рішення" (проект "Зелений пакет). Конкурс плакатів "Наша земля в майбутньому."

4.6. Відходи. Утилізація відходів (6 год.)

Теоретична частина. Поняття про відходи. Відходи виробництва та їх переробка. Токсичність відходів. Медичні, біологічні, побутові та промислові відходи. Утилізація.

Практична частина: Перегляд екологічних відеороликів про переробку побутових відходів по-європейськи. Проект "Як організувати сортування побутових відходів в рідному місті".

4.7. Екологічний проект "Збережемо природу для майбутніх поколінь" (6 год.)

Теоретична частина. Екологія і суспільство. Екологічні проблеми та шляхи їх вирішення.

Практична частина: робота над проектом "Збережемо природу для майбутніх поколінь".

Розділ 5. Спілкуємось з відкритими серцями. (6 год.)

5.1. Що означає бути моральною людиною. Якими є моральні норми українського народу (2 год.)

Теоретична частина. Що таке мораль і моральні норми. Що в Україні споконвіку шанували найбільше. Як в українському етикеті втілено шанобливе ставлення до інших. Чому потрібно знати звичаї різних народів, які живуть в Україні.

Практична частина. Тренінгові заняття: перегляд відеоролику про Україну та її звичаї, вправа "Життєві цінності", підібрати асоціацію до слова "Україна", прочитати уривок з книги Олексі Воропая "Звичаї нашого народу" про гостювання під час Великодня. Обговорення.

5.2. Що означає поважати інших. У чому виявляється милосердя

(3 год.)

Теоретична частина. Коли виникла мораль. Як зберігаються моральні цінності суспільства. Як мораль регулює відносини між людьми. Що таке толерантність та нетерпимість. Як пов'язані повага та гідність. Що таке милосердя. Кого називають альтруїстом, а кого – егоїстом.

Практична частина. Заняття з елементами тренінгу. Вправи "Життєві цінності", "Джерела морального досвіду". Квест "Подорожуємо планетою "Ввічливість"" (невеликими групами вихованці виконують ряд поставлених перед ними завдань). Вправа "У всесвіті Добра". Висловлювання думок вихованців з питань "Не чини іншим того, чого сам собі не бажаєш", "Що таке толерантність". Обговорення в малих групах різних життєвих ситуацій пов'язаних із конфліктними ситуаціями в школі чи сім'ї. Коло порад, перехідний мікрофон та інші. Проект "Допомога людям похилого віку".

Розділ 6. Лідерство в гуртку, як запорука громадської активності (27 год.)

6.1. Мій гурток, моя школа - моя громада (3 год.)

Теоретична частина. Що таке громада? Види громад. Добросусідство. Дитячі, молодіжні, громадські організації.

Практична частина. Перегляд відеоролика "Дитячі та молодіжні громадські організації України. Проект "Розробка Статуту учнівського самоврядування".

6.2. Я і місто: зробимо життя в місті кращим (6 год.)

Теоретична частина. Місто очима дітей: проблеми та шляхи вирішення.

Практична частина. Розробка соціального проекту "Діємо спільно – живемо краще!" (формування екологічної культури вихованців).

6.3. Від шкільної громади до громади суспільства (6 год.)

Теоретична частина. Вплив учнівської молоді на вирішення проблем місцевої громади. Волонтерство в громаді.

Практична частина. Участь вихованців у волонтерській справі.

6.4. Принципи розвитку громади (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттям "принцип". Окреслення понять "бачення" та "сталість". Мораль і етика, як головні принципи існування громад.

6.5 Створення ефективних організацій з розвитку громади (3 год.)

Теоретична частина. Основні засоби захисту процесу розвитку громади. Найбільш поширені перешкоди в розвитку громади. Розробка корисного плану дій (або моделі) на основі реальних потреб громади.

6.6 Збереження єдності та здорових взаємин між людьми (3 год.)

Теоретична частина. Важливість підтримки здорових стосунків між членами громади. Напрями розвитку громади. Важливість спільного бачення членів громади в контексті розвитку громади. Ознайомлення з методиками вирішення проблем та непорозумінь, які можуть виникнути між членами громади.

Підсумкове заняття (3 год.)

Рефлексія. Анкетування. Зворотній зв'язок. Екскурсія містом.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- основні правила ведення етикету, дискусії, толерантного спілкування;
- сутність соціального впливу, соціальних установок і як протистояти соціальним впливам;
- поняття «толерантність» та «інтолерантність», риси толерантної особистості;
- сутність та значення концепції сталого розвитку суспільства в сучасному світі;
- сутність та значення фізичного, психологічного, духовного і соціального здоров'я людини.

Вихованці мають вміти:

- мислити критично, аналізувати й оцінювати ідеї, інформацію, судження, відбирати найбільш продуктивні з них, робити власні висновки;
- вести дискусію, формулювати і відстоювати власну точку зору;
- поводитися гідно і поважати гідність інших;
- протистояти соціальним впливам, що протирічать людській моралі і можуть нанести шкоди;
- дотримуватися здорового способу життя;
- брати участь у підготовці і реалізації соціального проекту;
- презентувати результати своєї діяльності.

Вихованці мають набути досвід:

- орієнтації у подіях, що відбуваються в країні і світі;
- формулювання власної позиції щодо соціальних процесів;
- ведення дискусії, толерантного спілкування;
- участі у тренінгах;
- підготовки інформаційних повідомлень, інтерв'ю;
- підготовки і проведення соціологічного опитування;
- підготовки і реалізації соціального проекту;
- презентації результатів своєї діяльності, виступу на учнівській конференції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько О. В. Соціальне проектування : навч. посіб. / О. В. Безпалько. - К.: Київськ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2010. - 128 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: Підручник. - К.: Либідь, 2008. - 848 с.: іл.
3. Інформаційно-освітня протиалкогольна програма «Сімейна розмова». Методичний комплекс / Кер. авт. кол. Панок В. Г., Авт. кол. Вієвський А. М., Лепеха К. І., Лунченко Н. В., Луценко Ю. А., Острова В. Д., Сосновенко Н. В. - К.: Діалог Пресс, 2012. - 100 с.
4. Кручак О. Наркоманія - дорога в безодню // Позашкілля. Шкільний світ. - 2011. - №11.
5. Максимова Н. Ю. Психологічний аспект профілактики алкоголізма та наркоманії підлітків : Методичний посібник / Н. Ю. Максимова. - К.: ІСДО, 1995. - 144 с.
6. Моє життя: мрії та перепони: метод. рекомендації по формуванню здорового способу життя / Укл. І. В. Чаус. - Суми, 2006.
7. Програми для гуртків, секцій, творчих об'єднань позашкільних закладів суспільно-громадського та художньо-естетичного напрямів. - К. ІЗМН, 1996. - 400 с.

8. Програми для творчих об'єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів. Соціально-реабілітаційний напрям. - Суми : ТОВ Вид-во «АНТЕЙ», 2005. - 240 с.
9. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта і виховання: теоретико-дидактичний аспект: Монографія. Книга 1. - Миколаїв: Видавництво МДУ ім. В. О. Сухомлинського, 2010. - 379 с.
10. Рибалка В. В. Честь і гідність особистості як предмет діяльності практичного психолога / Валентин Рибалка. - К. : Шкільний світ, 2010. - 128 с.
10. Сімейний щоденник для сімейної розмови / Кер. авт. кол. Панок В. Г., Авт. кол. Вієвський А. М., Лепеха К. І., Лунченко Н. В., Луценко Ю. А., Острова В. Д., Сосновенко Н. В. - К.: ООО «Компанія Юнівест Маркетинг», 2012. - 64с.
11. Суспільна акція школярів України «Громадянини» : Метод. посібник для вчителя-консультанта учнівського суспільного проекту у загальноосвітньому навчальному закладі / За ред. П. Кендзьора, О. Войтенка. - Львів: НВФ «Українські технології, 2003. - 56 с., іл.
12. Тодчук О. Дискусійний клуб для старшокласників / упоряд. : Л. Шелестова, Н. Чиренко, Н. Чернякова. - К.: Шк. світ, 2011. - 112 с. - (Бібліотека «Шкільного світу»).
13. Федоренко С. В. Корекційна тренінгова програма для сприяння зниженню комп'ютерної залежності та для самопізнання у студентів // Практична психологія та соціальна робота. - 2013. - № 1. - С. 28-39.
14. Участь молоді у процесах прийняття рішень: Посібники з участі молоді у процесах прийняття рішень та «Молодіжного барометру». - К., 2000.